

Zveřejňování smluv v registru smluv

Tento článek je pokračováním série příspěvků pojednávajících o veřejnoprávních povinnostech poskytovatelů sociálních služeb v oblasti zveřejňování informací. Zákon č. 340/2015 Sb., o registru smluv, který stanovil vybraným subjektům veřejného práva povinnost zveřejňovat jimi uzavřené smlouvy, vstoupil do účinnosti 1. července 2016. Cílem zákonodárce bylo zvýšit dostupnost informací o nakládání s veřejným majetkem. Tomu, kdo jsou subjekty povinné zveřejňovat smlouvy, jaké smlouvy mají zveřejňovat a jaké jsou následky jejich nezveřejnění, je věnován tento článek.

■ **Text: JUDr. Libor Vašíček,
Mgr. Matúš Baliak,**
Legal Partners, advokátní kancelář

► Které subjekty mají povinnost zveřejňovat smlouvy?

Uveřejňování smluv v registru lze vymezit **dvěma základními podmínkami**, a to podmínkou věcnou a osobní (§ 2 zákona o registru smluv). **Věcná podmínka** odpovídá povaze smlouvy, tj. musí se jednat o smlouvu soukromoprávní nebo o smlouvu o poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci. **Osobní podmínka** se pak týká subjektu, který smlouvu uzavírá. Zákon o registru smluv uvádí výčet právnických osob, v jejichž případě nastává povinnost uveřejnění smlouvy. V zásadě se jedná o veřejnoprávní subjekty nebo jiné subjekty založené s účastí státu nebo územně samosprávných celků. Pro poskytovatele sociálních služeb přichází z tohoto výčtu v úvahu forma:

- státní příspěvkové organizace;
- příspěvkové organizace územního samosprávného celku;
- ústavu založeného státem nebo územně samosprávným celkem.

Naopak „soukromých“ poskytovatelů se povinnost zveřejňovat smlouvy netýká, ledaže by druhou smluvní stranou byl povinný subjekt.

Ani pokud dojde ke splnění obou podmínek, nevzniká vždy povinnost smlouvu uveřejnit. Ustanovení § 3 zákona o registru smluv totiž stanoví mnoho výjimek z povinnosti smlouvu uveřejnit. V případě

smluv uzavíraných s poskytovateli sociálních služeb lze zejména uvažovat o výjimce pro „smlouvy vzniklé v rámci právního jednání s fyzickou osobou, která jedná mimo rámec své podnikatelské činnosti; a smlouvu, jestliže výše hodnoty jejího předmětu nepřesahuje 50 000 Kč bez daně z přidané hodnoty“.

V případě, že povinný subjekt dojde k závěru, že má povinnost zveřejnit konkrétní smlouvu, bude vhodné, a v některých případech dokonce i nutné, **anonymizovat vybrané informace**. Jedná se typicky o obchodní tajemství, informace, který by byly návodné ke krádeži a vloupání, nebo veškeré osobní údaje o fyzických osobách, která jedná mimo rámec své podnikatelské činnosti, a další údaje, které nejsou povinně zveřejňované ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

Vzhledem k tomu, že zákon nestanoví povinnost publikovat podepsanou verzi smlouvy, doporučujeme uveřejňovat finální textové verze, které byly stranami odsouhlaseny, ve formátu textového editoru (tj. .doc nebo .docx). Anonymizace textových dokumentů je totiž mnohem jednodušší (lze ji provést například nahrazením údajů znaky XXXX) v porovnání se skeny podepsaných dokumentů. Tímto postupem navíc odpadá nutnost znečitelnění podpisů smluvních stran. Druhou možností je anonymizace podepsaného dokumentu. Takový dokument je však nutné naskenovat ve strojově čitelné podobě. Poslední možností je využití bezplatného nástroje Ministerstva vnitra ČR dostupného na internetovém portálu registru smluv.

► Jaké jsou následky nezveřejnění smlouvy?

Jedinou zákonnou sankcí za nezveřejnění smlouvy (do 3 měsíců od jejího uzavření) je její **zrušení** (§ 7 zákona o registru smluv). Vystává tak otázka, zdali se nevyplatí smlouvu nezveřejnit. Nezveřejnění smlouvy by totiž na první pohled vlastně nemělo žádné zásadní nepříznivé následky. Z tohoto omylu však vyvádí občanský zákoník, který stanoví, že na zrušení smlouvy bude nahlíženo jako na právní důvod, který odpadl. Smlouva se tak stává od počátku neúčinnou. **Plnění poskytnutá na základě této částky tak budou bezdůvodným obohacením**. Uplatní se pak pravidlo, kdy plnila-li strana, aniž tu byl platný závazek, má právo na vrácení toho, co plnila. Vrácení plnění pak v mnoha případech není objektivně možné. Takovou situaci je nutné zhojit uzavřením dohody o vypořádání, ve které smluvní strany ze zaniklé smlouvy vypořádají svá práva a povinnosti, a jejím založením do registru smluv. Jakkoliv to může znít jednoduše, nezapomínejte, že uzavření dohody bude nutné s druhou stranou dojednat. Upozorňujeme i na to, že za zveřejnění smluv je odpovědný statutární orgán subjektu.

Hlavní radou zůstává, aby povinné subjekty smlouvy v registru zodpovědně zveřejňovali. V případě nejistoty ohledně splnění věcné podmínky doporučujeme smlouvu raději zveřejnit nebo situaci konzultovat s právníkem.

K tomuto tématu vydalo Ministerstvo vnitra ČR tento rok podrobnou metodiku s č.j. MV-37683-9/EG-2018. Ze série pojednávající o veřejnoprávních povinnostech poskytovatelů sociálních služeb v oblasti zveřejňování informací jsme v odborném časopise Sociální služby již dříve publikovali články „Jsou poskytovatelé sociálních služeb povinnými subjekty dle informačního zákona?“ (v čísle 12/2021) a „Povinně zveřejňované informace“ (v čísle 10/2022).

Vzhledem k tomu, že zákon nestanoví povinnost publikovat podepsanou verzi smlouvy, doporučujeme uveřejňovat finální textové verze, které byly stranami odsouhlaseny, ve formátu textového editoru (tj. .doc nebo .docx).